

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De Paupertatis actibus. Cap. VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

115. **R**et P. Sanchez) unum, vel utrumque pedem, quamdiu potes, sublatum à terrâ, nulli rei innixum habere. Quod etiam in more habuit noster Alphonsus Rodriguez Coadiutor, qui stans vno pede, quamdiu poterat, aliis non cernentibus se sustentabat.

116. **S**eptimo. Odores citra necessitatem, præsertim aliorum, ad tuum cubiculum adeuntium, ne adhibe. Noster P. Balthasar Alvarez hostis erat rerum boni odoris extra Ecclesiam, & locum alienius egroti, quando id erat necessarium. Et eodem mortificandi se spiritu, etiam cum esset Superior, immunda loca purgabat. Sanè odorum usum ita S. Hieronymus damnat, ut scripserit epistolâ ad Demetriadem: *Peregrini muris olentes pelliculas, quasi quasdam pestes, & venena pudicitie, Virgo deuster.* Antiquior eo Clemens Alexandrinus ait: *suavis odoris studium esse escam otij & mollietis, quæ ad libidinosam & intemperantem voluptatem paulatim abstrahit: & sicut boues annulis & funibus, ita etiam intemperans suffribus & vnguentis, & suaveolentibus rosarum odoribus trahitur.* Idè vnguentorum fragrantiam, lascivie suspitionem inferre, & nocere plurimum, alij quoque sancti tradunt, ut S. Chrysostomus, S. Cyrillus Hierosolymitanus, S. Gregorius Nazianzenus, S. Gregorius Nyssenus & S. Ambrosius, qui ait: *Luxuriosi hominis, vel potius non hominis esse, olere vnguentum.* Quin etiam Ethnicorum eadem erat sententia. Martialis: *Posthume, non bene olet, qui bene semper olet.* Nam, ut ait

117. **A**ristoteles, *Non tam nares pascit grato rei odoriferæ oblectum, quam animum rei concupitæ, cum quâ coniungitur refrigeratâ recollectione.* Quæ omnia intelligenda sunt de odore, quo corporis membra vel vestes imbuuntur. Et de his usurpandum est Attali Regis dictum, apud Senecam: *Optimus odor in corpore est nullus.*

Lactantius odorum oblectationem tanquam lascivios & plagas damnat; affirmatque qui vnguentis oblitus, & floribus suaveolentibus instructus incedit, hominem insipientem esse, & ineptum, ac nihili, & quem ne odor quidem vitæ attigerit. Ceterum si vel aëris pestifera conditio, vel clausi diu cubiculi fætor exigat boni suffitum odoris, exiguo pretio comparati; & ex medicina & rectæ urbanitatis præscripto adhiberi potest: præsertim si hospites adveniantes, alius venturi expectentur. In quibus occasionibus adhiberi posse honestè odoris voluptatem; censet eodem loco Clemens Alexandrinus, in quo non rectum eius usum damnat.

CAPVT SEXTVM.

De Paupertatis Actibus.

117. **P**aupertas solida id exigit, ut quam paucissimis rebus & vilissimis utantur Servi Dei; sed qui saltem aliorum attendunt in statu Clericali extrema fugiant, & sequantur exemplum Ab-

batis Agathonis: *Qui in omnibus discretione poterat, etiam in vestimento.* Talibus enim vestibus utebatur, ut nec satis bone, nec satis male cuiquam apparerent. Quin & antiqui Sapientes ac morum Magistri id omnibus præscribebant. Seneca ep. 5. *Non splendeat toga, ne sordeat quidem.* Epictetus apud Arrianum. *Cum adolescentem è scholâ dimittimus, monemus ne abiectione sordidiorque appareat, indutus vilibus pannis atque deformibus, ne nimis delicatis elegantibusque vestiatur.* S. Bernardo *In vestiu semper paupertas placuit, sordes nunquam.*

S. Chrysostomus obiicit elegantiam Christianam, atque neminem è Philosophis Christianis vili ac lacero panno indutum per forum ingredi ait. Quocirca Zacharias Papa ep. 7. ad Pipinum & Galliam Pontifices scribit, illos qui tenentur studio Monastica vitæ æmulanda, præclariori veste indutos, debitum prædicationis persolvere oportere. Sed qui aullâ à conuersione viuunt, possunt lacris & vilibus indumentis uti. Sic S. Basilus teste S. Nazianzeno in orat. pro Basilio Præfecto bonorum præscriptionem minitanti respondit: *Bonorum præscriptioni obnoxius non est, qui nihil habet, nisi forte lacris & detritis hisce pannis indiges ac paucis libellis, in quibus omnes mihi facultates & copia sunt.*

118. **P**rimò. Nihil vnquam des, accipias, etiam mutuo, sine necessitate & expressâ facultate, etiam si sit vnum filum, vna acicula. Quod tanti fecit S. P. N. Ignatius, ut in primis Societatis Regulis, manu scriptis, manu propriâ hac de re Regulam ita veratantem scripserit, & inter casus referuatos pro nostris posuerit, tertium: *Si quis accepit rem aliquam vel aliquod ad domum pertinens, valoris etiam vnius penne.* Hinc pia manavit consuetudo, ab ipso S. Ignatio commendata, ut nostri antiqui initio Confessionis, primò omnium dicerent, an nec ne acceperint, vel dederint, aliquid sine facultate.

119. **S**ecundò. Res, quarum vsus omnino tibi erit necessarius, habeas quantum potes, viliores, & in substantiâ & in modo, v.g. vestem è panno viliori, pellicem è pellibus vilissimis omnino, nullo panno, aliâque materiâ nisi aliud cogat ætas vel infirmitas) assuetâ rectum. Vide S. Iuliano Pelusiotam ad Cratonem Monachum sic scribentem: *Quod vestitus mollietis, & subtilitas colorque elegans, religiose ac Deo gratæ exercitationis regulam minime seruent; vestis Christi declarat vili, quâ Galileorum pauperes utebantur, & Ioannii Baptistæ &c. Molli indumenta spiritali illi thalamo, fulguris in modum rutilante, minime digna sunt. Quâ obrem: si huius desiderio teneris, vilem Dei nostri Iesu vestitum imitare. Nam mollietis presentis lascivie est non celestis splendoris.* Idè vilem vestem, non positam esse debere ait S. Basilus, & S. Augustinus, & S. Benedictus, quod olim sanctè seruabant veteres, & sancti illi Monachi teste Cassiano. Idem de aliâ suppellectili & ornatu cellæ dicent-

115.
116.
vite. c. 4.
pag. 43.
fin.
lib. 2. pag. dag. c. 8.
Chr. h. 10.
de Laz.
& h. 2. in
1. Tim. in
moral.
Cyr. cath.
12.
Naz. or.
18.
Nyss. or.
3. de ref.
Amb. in c.
7. Lucæ.
Mart. 1. 2.
epigr. 12.
epist. 108.
l. 6. inlt.
cap. 22.
Ficinus
l. de vitâ
longâ
cap. 18.

Ruff. l. 1.
num. 77.
Rof. pag.
12. n. 75.
l. 1. c. 8.
l. 3. cap. 1.
vitz.
l. cont.
gent.
Baton. A.
744.
118.
pa. 4. fin.
119.
Bac. c. 1.
reg. à Ruf.
transitâ.
Aug. c. 27.
Bene. cap.
15. Reg.
Cass. lib. 1.
inst. ca. 3. 1)
dicent-

dicendum. *Credite Fratres, inquit S. Bernardus, & vnam experiri vobis non contingat, quia pulchritudines iste, & forenses honestates, citò virile propositum emulant, & masculinum animum effeminant. Nam etsi sopo sãpe vsu sopiuntur earum delectationes, etsi sint aliqui qui vrantur huiusmodi quasi non vrentur, tamen contemptu melius, quàm vsu extirpantur, & vincuntur huiusmodi affectiones. Conferunt etiam non modicum interioribus nostris exteriora nostra ad similitudinem mentis aptata & composita, & bono proposito, suo modo, respondentia. Pauperior enim cultus in aliis frenat concupiscentiam, in aliis circa amorem paupertatis afficit conscientiam. Sed & internum interioribus suis animum magis decet inculta omnia & neglecta exteriora, quibus animus ipse, dum sepius alibi conuersari dignoscitur, seque alibi magis occupatam in tentio sancta denunciat, efficaciter bona conscientia conciliat interiora, cui omnia exteriora viluisse reuinciat. Sic S. Polychronius apud Theodoretum, cum ei missum fuisset cilicium à B. Iacobo, illud remisit, cum id videret densius & elegantius. Perpetuò enim vsus est vilibus, & minimi pretij vestibus: ad eò autem existimabat paupertatem esse quouis Regno magis expectandam, vt nec necessarium semper haberet nutrimentum. Sic S. Arsenius, quondam in Palatio sublimis sub Theodosio Imperatore, cuius filios Arcadium, & Honorium Augustos de baptismo suscepit factus Monachus, sicut in sacris conuersatione minus pretiosis vestibus, & omnibus utebatur, ita postmodum in Eremitio Scythia degens, studebat, vt ab omnibus Monachis viliora, & despectiora vestimenta haberet. S. Basilii tradens viuendi præcepta S. Gregorio Nazianzeno, vnum modò sit vestitus propositum, inquit, operimentum vt existat ab æstus frigorisque iniuriâ corpus arce-re aptum & idoneum. Tunica sit eo vsque crassa, vt alio opus non sit integumento ad calefaciendum corpus, eà contentum. Calicarium esto pretio quidem illud vilis, sed quod vicem suam implere possit. Et alibi: Vestimenta, inquit, calceamentaque non ea exquirenda nobis sunt, que sunt elegantiora, sed qua viliora, ea deligenda, vt in hac re etiam animi nostri humilitatem significemus, non quod opinionem nimis elegantium, aut nosmetipsos amantium, incurramus. Similiter habeas Breniatium non Antuerpianum, vel Parisiense, sed Venetum; quod minoris venit, idque non deauratum. Rosarium è ligno aliãque materiã communi & ordinariã. Indusia è crassiore telã, quod non difficile à Custode vestium impetrabis.*

Reliquiaria è materiã vulgari confecta; & similia: sola Biblia typo, quantum fieri potest, elegantissimo impressa vt circumferas, impetra à Moderatoribus; ea enim non tã commoditati corporis, quàm verè vtilitati seruiunt, & tanquam Dei ad nos Epistola, vt aiunt Sancti, merentur, vt caractere præstantissimo imprimantur, & impressa legantur. quippe ipsius Dei verba ab ipso Deo immediate SS. Prophetis, & Apostolis, non tantum reuelata, sed etiam dictata, quanquam à sacris Scriptoribus eã, quã ute-

bantur, linguã conscripta. S. Chryostomus eos reprehendit qui elegantiores calceos gestabant.

Placet Cælitibus talis Paupertas. hinc cum dæmones specie porcorum inuassent conuersum Carthusianum in eius cellã, eòsq; ei apparetis Beatissima Virgo expulisset, & trepidantem esset solata, sic allocuta est: *Placet, quod facis, tuique animi deuotionem Deo, mihi que gratam esse noueris. Fac ergo, quod facis, & ex his ad meliora perseueranter proficere stude: atque vt tibi aliquid singulare in mandatis tradam stude vilibus es, complectere abiectas vestes; operi manuum deuotus insiste. Huc spectat, nullã re curiosè factã vt, vel nimis elegantem. Ex hoc paupertatis amore P. Balthasar Alvarez nunquam nouam induit vestem, sed prius curabat, vt iam factã alius aliquam diu vteretur, & tunc demum illam ipse induebat. Imò nec novos calceos, donec aliquis alius eis per aliquot dies vsus esset, ac iam splendorem recentium amisissent. Exhortationes, quas faciebat, etsi magni essent momenti, eas tamen non in mandã chartã, sed in operculis literarum scribebat, vt & in hoc paupertatem exerceat (quo etiam modo scriptas à P. Bobadilla & P. Salmerone S. Ignatii locis Conciones non semel vidi.) Metina donarunt ei semel elemosyne nomine sedem quandam holoserico operatam, & tunc dixit, velle se eam in locotatis domus nobilissimo collocare. Quare illam misit ad culinam, vbi tam diu mansit, donec consumeretur, ac dissolueretur: vt Nonij ad cocum iuuandum ingredienti cogitarent, debere se vitam suam contrario modo instituire, quàm suadeat mundus, & nihili facere quod ille magnificat. Horrebat res curiosas, etiam piã, secum gestare: quales sunt imagines, reliquiaria, agnus grana, & similia; eò quod huiusmodi rebus minimum cor Religiosi adharecat: quod prodit impatientia, quã mouentur, cum aliquid tale eis aufertur. Ideò S. Dorotheus Dositheo cultelli cuiusdam pulchri, cui videbatur affectus, interdixit vsum in valetudinario. S. Basilii etiam calceos monet debere præferre quàm minimum curiositatis, minimoque sumptu parandos, modò ad necessarium vita vsum sit satis. Placet Deo vsus vestimentorum vilium, & rerum aliarum. Hinc Beatissima Virgo inter laudes S. Catharinæ, filie S. Brigitte, dixit: *Vade, consue tunicam tue filie, que magis gaudet de vetustã & reparatã, quàm de nouã, que magis desiderium habet ad crisum burellum, quàm ad sericeum, vel aliud pretiosum indumentum, vt scribitur in Vita S. Catharinæ: ideoque eam quandoque miraculis confirmauit. Legimus in Vita S. Martini, cum ei loco vestis Episcopalis pauperi datẽ, empta esset vilis altera, & curtas manicas habens, dum eò sacram Hostiam in Missã eleuante manicæ sese retraherent, quod defuit illis ad carnem propè manuum initium tegendam, hoc cælestis splendor obtexit. Sic dum S. Brigitta filia S. Catharina, rogatu honestarum Matronarum, quippe ceteris procerior eleuasset manus ad botros uarum, ex vinearum maceris depen-**

120.

Reg. f. 121.

cap. 12.

cap. II.

dentes decerpandos, brachia eius visa sunt vestitu deaurato fulgere. & hyacintho ac purpura esse optimè vestita: Cum tamen, ut in vita S. Brigittæ & in vita S. Catharinæ scribitur, pro paupertate, quam elegerat, repetitas haberet manicas, & praruptas, quas nobiles illa Marone cum admiratione singillatim at- trechantes stupebant, quod tam humilis, & deuota persona his pretiosis vestibus, ut eis apparuit, vteretur, non intelligentes diuinum esse mysterium quod cernerent. Alio quoque tempore, cum B. Catharina gratia valetudine corporis depressa lecto decumberet, & voluntaria paupertatis pro se ferens insignia, supra stramineum iaceret stratorum, habens sub capite vnum cusinellum, cooperto de super antiquato, & emendato mantello, quidam eius specialis amicus, nobilis Baro Romanus, Ludouicus nomine pluribus stipatus satellitibus, ipsam ex deuota compassione visitare satagebat. Sed Dominus Iesus Christus, qui paupertate sua pauperum suorum inopiam, gloria & honore extulit, huius etiam paupertatis voluntaria sue vilitatem, & abiectionem, ineffabilis gloria sua diuitis in conspectu Domini Ludouici potentis, & diuitis, insigniuit. Nam cum veniret, ubi infirma decumberet, lectus eius videbatur sibi delicatior, & optimè lecti sterneis inflaturatus, de superq; deaurato & hyacinthino tegmine resplendere. Vnde plurimum admirans dixit comitibus suis: Melius esset, ut ista Domina hæc pretiosa venderent, & cum pretio eorum suam inopiam releuarent. Sic, dum ante annos 12, Violantiæ Palumbaræ, Moniali, Sorori Matchionis Palumbari, in Monasterio Romano S. Franciscæ, dicto Turris Speculorum, morienti assisterem, eiusque animam properantem ad exitum, cum multis Monialibus nobilissimi illius Monasterij, Domino commendarem; illa, etiam iam à tribus horæ quadrantibus vsu oculorum, uti morti proxima, amiserat, nec quicquam proficius, naturæ facultate videret; demissa repente è caelo luce meliore, Flaminiam primam suam auunculam, vel amicam ad finem lecti flexis genibus orantem aspexit, & admiranda dixit, esse splendore cælesti, uti plures quoque alias Moniales (non omnes tamen) quas etiam nominauit, radiantes, & tegumentum lectuli, è vilissimâ, & pauperum propria lana albâ contextum, esse è pulcherrimâ & candidissimâ veste Damascenâ confectum, & vilem, quam tenebat manibus, coronam, à Flaminia sibi mirudò datam, non alios, quam ligneos globulos nigros continentem, esse ex adamantibus, & rubinis, & saphyris compositam, Deo vilis materiam pauperiem ex paupertatis amore, ad vsus quotidianos adhibitam pretiositate cælesti honorante.

121. Huc spectat vsus cingulorum è vili materia, & non nimis latorum, semel tantum (more S. Ignatij Patris nostri) non bis, contra morem antiquum Societatis circumductorum. De S. Gregorio Papa scribit in eius vita Ioannes Diaconus, cingulum vnus pollicis latitudinem non excessisse. Audiui quoque ab oculato teste Illu-

strissimo D. Nicolao Sapieha, postea Castellano Vlnensî, cum eilethali morbo laboranti apparuisset Lublini in Polonia S. Franciscus Xaverius, eum que repente sanasset, apparuisse cinctum cingulo, ex panni extremitatibus auulso (Polopice, Krayka) nodum verò ligati eius cinguli non ad latus, sed ad vmbilicum fuisse à se oculis propriis visum. Hoc & Romæ, & postea in Lithuania Vise Ilustrissimæ Familiæ mihi constanter narrauit. Sanè ut benè cum aliis obseruauit Alardus Gazæus, Christus Dominus cingulo laneo vsus est, ea enim cingulorum materia apud Paestinos fuit in vsu, à quorum communi more, cultuque Christus non recessit. Vnde D. Hieronymus Marcellæ, quæ Palæstinam incolebat, è lanâ cingulum commendat: Sit, inquit, cingulum laneum, & totâ simplicitate purissimum. Miratus sum, dum in Cle-

mente Alexandrino legi præscriptum fuisse ab eo, ut lectus non affabrè & curiosè factus, pedes habeat planos & leues. nimis enim curiosa & exquisita tor-natura, sunt sæpè reptilium semita animantium, dum in incisuris artis circumaguntur, & minime dilabuntur, hoc est, cinnices nascuntur & fouentur.

Huc spectat, in vestitu ab omni vanitatis specie abstinere. Scribit Cæcilius 1.4. ca. 12. Regem Franciæ cuidam Monacho de Ordine Nigrorum, petenti ut quendam militem coëreeret, qui Monasterium illorum infestaret, & diceret: Verè Domine, omnia quæ habemus rapit, etiam penè nihil nobis dimisit, dixisse: Apparet in calcæis vestris: Si aliquid dimisisset vobis corij, non essent tam stricti. Simili responso correxit quendam Abbatem Ord. Cister. Philippus Romanorum Rex, ad quem in simili causâ venerat, indutus calcamentis nimium strictis.

122. Tertiò, Nihil superfluum habeas in suppellectili vsibus tuis destinatâ. Melius enim est, ut ait S. Augustinus, nimis egere, quàm plus habere. Admirabilia sunt huius rei exèpla in Diogene, a lioqui Ethnico. Nam, ut scribit S. Hieronymus: Refert Satyrus, qui illustrium Virorum scripsit histo- 1.2. adu. Iouin. rias, quòd Diogenes palliolo duplici vsus sit propter frigus: speram pro collario habuerit & si pæobes, & vulgò appellatus sit, in præsentem horam poscens à quolibet, & accipiens cibum. Habebat autem in portarum vestibus, & porticibus ciuitatum, cumque se contorqueret in dolio, volubilem se habere domum vocabatur, & se cum temporibus immutantem. Frigore enim os dolij vertebat in meridiem, æstate ad Septentrionem, & utique sol se inclinauerat, Diogenis simul prætorium vertebatur. Quodam verò tempore habens ad potandum canum lignum, vidit puerum manu concauâ bibere, & elisisse illud fertur in terram, dicens: Nesciebam, quòd natura haberet poculum. Febrî iam senex in itinere dicitur apprehensus, accubuisse in crepidine viâ: volentibusque eum amicus aut in iumentum, aut in vehiculum tollere, non acquieuit: sed transfrensus ad arboris vimbram, locutus est: Abite, quæso, & spectatum pergite. Hæc me nox aut victorem probabit aut victum. Si fe-

In. notis ad l. 1. c. 1. Inst. Gall.

lib. 2. par. dag. 19.

Bull. reg. h. e. re. cap. 15. hom. 7. Inca. hom. 1. had. det. vna. c. 1. PG. 17.

122.

1.2. adu. Iouin.

L. Lepil. 16.

brem vicero. ad agonem veniam (scilicet Olympiacum, ad quem iter illud susceperat) si me viceris, ad inferna descendam. Hinc S. Pachomius, Angelo dictante, hanc Regulam scriptam reliquit. Nemo in cella sua habeat præter ea, quæ Monasterij legæ præcepta sunt, nec paucos nummos, nec proprium aliquid, extra habitum suum. Et Regula alia vetat, quicquam ad vendendum in cella sua reponere, ne quidem vinum pomum ferre ad cellulam suam ex loco agrorantium. Itaque non habes duos cultros, non duas clepsydras æquales, non duos pelliceos, non duas vestes, bina manuum tectoria, chirotecas scilicet, & manicam, sed alterutro contentus esto: non plures in cubiculo libros impressos, quam opus sit pro ordinario vsu, præfertim eos, quibus alij magis egent & frequentius.

Sic S. Zeno apud Theodoretum, vinum librum accipiens à familiaribus, eum totum legebat, & eo prius reddito alium accipiebat. Non plures ad scribendum calamos, quam opus sit, non 2. breuiaria, non 2. thecas, duosque pectines, & 2. cissoria: non 2. pileos, non linea tibialia, non pectoralia non necessaria, nihil duplicatum, imò nihil indumentorum in cubiculo retineatur, cuius non sit vsus; sed in commune vestiariarum referatur. quod S. Basilus, & S. Benedictus præscripserunt, nisi fortè propter aliorum spirituales utilitatem, vi sunt disciplina, cilia mutuo danda, vel donandæ alicui iconculæ, & similes res piæ. Pulchrè S. Chrysostomus Angelis eos ait esse similes, qui rebus paucissimis vtuntur. Et S. Basilus, hominem Angelico ritu viuere, dum paucissimis contentus est. In cubiculo Balthazaris Aluarez aliqua etiam necessaria deerant, nam cum Concordantiis indigeret dicebat malle se aliquot passus impendere, eundo ad Bibliothecam communem, quam apud se illos habere, vt sic magis coleret paupertatem. Nec aliam sedem apud se habebat, quam scabellum aut sedem sine reclinatorio. Et cum aliquis insignis tituli & dignitatis vir eum visitabat, valdè lepide illi dicebat: Dominatio vestra sedeat nunc in hoc scanno, tanquam in domo pauperum, etiamsi in domo vestra plures sint ac superflua sedes, in quibus licebit postea commodius sedere: & ipsi Domini plus hac ratione edificabantur. S. Ildorus Pelusiota Castum Scholasticum refutans, diuitiarum laudatorem, eaque testimonio Demosthenis comprobantem, exemplis Ethnicorum impugnat: Apud Veteres, inquit, hoc in more positum erat, vt post conuiuium tyram caperent, illudque canerent: o diuitia, vnam nec in terrâ videremini, nec in mari. Aristides, cum opes sibi comparare posset, paupertatem amplexus est, aded vt vrbs Atheniensis eum vita extremo die sanctum, publico sumptu humarit, & ipsius filias collat: a dote viris collocarit. Thebanus Epaminondas, omnium illius vrbis Imperatorum præstantissimus, cum in Concionem vocaretur, eo die progredi detrectauit, quod cum ipsius vestis ablueretur, nec aliam qua indueretur, haberet. Crates facultatibus omnibus suis vrbis sua Senatui cesit, dixitq;: Crates craterem libertate donat. Phorio, cum ad eum Alexander Mace-

do centum talenta misisset, ex his, qui ea tulerant, percontatus est; Equid cause esset, quamobrem ex tam multis Atheniensibus ad eum duntaxat Alexander misisset; qui cum respondissent, hac de causa id Regem fecisse, quod eum probum atque honestum virum existimaret, tum ille: Sinat igitur me talem & esse & videri: atque hæc iis, qui munus tulerant, locutus, pecunias remisit. Plato, ne quis aurum & argentum possideat, interdicit. Lycurgus Lacedæmoniorum Legislator, apertè sanxit, si quis nummum Lacedæmonem importasset. Idem alibi scribit Diogenem in panis viuente, 1. 3. epist. Persarum Rege copiosorem, ditioremq; sibi esse visum. 154. Antisthenem squalentem, ac sordidum in lætitiâ versari solitum, linguamque aduersus eos qui luxui & deliciis indulgebant, tanquam armis quibusdam, instruxisse.

Ad superfluum fugam spectat speculum, 123. & eius vsus à Magistris vitæ spiritualis, valdè in Religiosis improbat. Sanè Philosopho cuidam obiectum fuit in iudicio: Speculum habet, speculum possidet Philosophus. Qui superfluis abstinent, solent à Deo gratiâ deuotionis ditari. Hinc Abbas Isaac apud Cassianum inter impedimenta orationis mentem grauantia, numerat sollicitudinem sæcularem, eamque ait esse in Religiosis, Si cum duarum velamen sufficiat tunicarum, ad vsu noctis ac diei, tres vel 4. procuremus; si duarum habitatio sufficiat cellarum, 4. seu 5. cellas capacios, quam vsus desiderat, extruamus.

Quartò. Iter facturum nunquam compares ea, 124. quæ ne sæculares quidem debiles, nisi fortè paucissimi & rarissimi, solent. Scilicet vinum aliudque genus potus à vulgari diuersum; quin & condimenta ciborum non ordinaria, vt oliuæ sale conditæ, mala citria, vel aurea; & his similia. In hospitii verò, ne pluribus melioribusque cibis mensam instruas, quam domi faceres; imò, quantum fieri potest, paucioribus, vt dum quali tui iuris es, magis Dei causa affligas te, subtrahendo hosti domestico etiam aliqua ordinaria. Ita S. Xaverius dum peregrinaretur in Indiâ, vilissimis cibis, modicis, emendicatis, vt ebatur: carnem, vinum non gustabat, imò ne panem quidem triticeum, cum tamen domi dum esset, illis vesceretur cibus, quibus & alij nostri. Qui amat Dominum Iesum, pauperem nostri causa factum, agnoscat minima quæque ex ardenti erga eum dilectione facta, vel sibi negata, magnas eius esse delicias.

Quintò. Ita vtaris rebus omnibus, vt in ipso earum vsu appareat non tuas esse, sed alienas: ideoque tanquam alienis, & quasi ad horam tibi mutuò datis, vttere, & quasi paulò post eas eorum possessori restitutus integras & immaculatas. Ita fiet, ne libros, vestes, facile macules, & destruas, vel atteras; sed diu mundas, integras & nitidas conserues, nihil cum culpa perdas, nihil malè complicatum, loco uè decenti non repositum; abicias, aut pulueribus resperfum, lutoque infectum. Hanc ob causam

Bal. reg. h. c. 1. c. 1. Gall. Beac. reg. cap. 15. hom. 7. in leon. hom. 1. de lud. ier. v. c. 1. pag. 17.

1. epist. 116.

Coll. 9. cap. 5.

124.

125.

in Inf. sue Cong. cap. 18. monet B. Petrus Damianus: *Libros ita custodiat, ut nunquam super literas manum teneat.* Cauent enim isthæc omnia benè morigerati, dum rebus mutuo accoptis, præsertim à persona illustri, & magnæ autoritatis, vtuntur. Quæ autem persona maior esse potest, quàm Dominus Iesus? cuius sunt omnia illa, quæ tuis destinando vsibus. Religio tibi quodammodò dat mutuo, non donat. Sanè pauperes, & mendici diligentissimè conseruant & mundant res, quibus vtuntur, quia sciunt se non facillè alias comparare posse. Deceet autem mundi mendicum superare, etiam in hoc, Christi mendicum, Christi imitatorum.

126. *Sextò.* Affectu nimio etiam res viles caue retineas; sed ita vtaris omnibus, vt, si auferantur, ægrè non feras, non turberis, non contendas, sed ita animo dispositus sis, quomodò esses, si cuiuspiam alteri essent ablata, vel destructæ, vel maculata.

127. *Septimò.* Caue ne in vsu tuo res multas consumas, quàm paucissimis contentus sis. Ideò medicinas sine necessitate magnà noli adhibere: idè candelam ardentem, dum exis, ad longiusculam mansionem extra cubiculum, ne relinquantur: nec eo tempore, quo carere posses, eà vtaris: vt tempore meditationis, nisi fortè egeas lumine ad legenda puncta: reliquias candelarum propè consumptarum ne abicias, sed congrega, vt suo tempore reddas candelas paranti Fratri: nec pluribus, quàm sit opus, vtaris. Nam & hæc paupertatis parcitas plurimum Deo placet. Memini me anno circiter 1611. audiuisse Culmæ in Prussia à Sophiâ Sienatiâ, nobilissimæ Familia, & animi, Moniali, Ordinis S. Benedicti, postea Fundatrici Monasterij Sendomiriensis in Polonia Minore sanctè defunctâ, visum ab eâ nostræ Societatis Sacerdotem, multò ante solis ortum in hyeme celebrantem ad aram maximam templi, & Monasterij Culmensis, vnde quaque caelesti splendore circumdatum, dum ex paupertatis affectu noluisset (vti poterat, & mos erat aliorum) ad ipsum Missale breuiorem habere candelulam, ad legenda meliùs in Missali verba. Ita paupertatis amator, dicit Deus, actus paupertatis, etiam in hac vitâ dicit, & caelestibus remuneratur fauoribus.

128. *Octauò.* Ita rebus omnibus vtaris, ne quicquam perdas, siue domi, siue foris in itinere. Notum est illud, quod Cassianus scribit: *In septimanâ cuiusdam Fratris, cum præteriens œconomus tria lenticula grana in terrâ iacere vidisset, quæ hebdomadario festinanti, dum ea præparat coctioni, inter manus eum aquâ, quâ diluebantur, elapsa sunt, confestim Abbatem super hoc consuluit, à quo velut interuersor, neglectiorq; sacri peculij indicatus, ab oratione suspensus est. Cuius negligentia reatus non aliter ei remissus esset, nisi cum publicâ penitentia dimissus.* Si tria tantum grana lentis, Viri illi sancti casu elapsa, ad eò puniendâ iudicantur, quid fecissent ob volunta-

rios in rebus maioribus defectus: S. Benedictus præscribit, diligenter custodiri ferramenta, & negligenti eorum tractatori graues pœnas imponit. Quod eius commentator, Abbas Smaragdus, similibus S. Basilij, & Isidori statutis confirmat. Diligentiam, inquit S. Basilij, in omnibus vel vtendis, vel conseruandis eam adhibe, quam in Dominici rebus adhibere par sit, neque eorum quicquam, si casu negligenter abiectum sit, sine desperare. Hinc in Regulis S. Pachomij dictatis ab Angelo, Regulâ 35. præscriptum legitur, vt omnia ferramenta post operationem (extra domum peractâ) ad domum reportentur. Et Reg. 75. dicitur: *Si quis aliquid perdidit, ante altare, publicè corripatur: Si verò de propriis vesticulis fuerit, quod perditum est, tribus hebdomadis non accipiet, & in quartâ aut penitentia, dabitur ei quod amisit.* Et Reg. 121. *Præpositus Domus increpationi subiacet, si ante 3. dies non nuntiauerit Patri, siue in viâ siue in agro, siue in Monasterio, quid perjerit, & aget penitentiam iuxta ordinem constitutum.* Et reg. 120. *Pellicula caliga, & si quid aliud perierit, qui perdidit increpabitur.*

129. *Nonò.* Post vsum rerum necessariarum, benè illas compone, seu libros, seu alia, vt lecti sunt, & cetera supellex cellæ. Inter Regulas ab Angelo traditas S. Pachomio, & diuinitus in ære incitas fuit 56. *Nemo vadens in Congregationem ad vespendum, demittat codicem non ligatum.* Et in primis manuscriptis Societatis nostræ Regulis à S. Ignatio factis anno 1549. & manu propriâ S. Ignatij limatis, vna erat, vt singula cubicula bis quotidie viderentur, à Subministro, manè statim post primum Sacrum, vt videret, an essent politè accommodata (Italicè est, politamente concie) à Ministro verò post prandium eandem ob causam. Hanc quoque ob causam magnus ille Cassiodorus, instructâ insigni bibliothecâ Monasterij Vuaricenis, præscripsit modos complicandorum librorum, vt aptè collocarentur ad vsum. Huc referri potest Regula 117. S. Pachomij: *Si vestimentum ad solem expansum tertius inuenerit dies, dominus vestimenti pro eo increpabitur, & aget penitentiam in colledâ, stabitq; in vespenti loco.*

130. *Decimò.* Res quibus vsus es cum Superioris licentiâ, si tales sint, quibus & alij indigere possint, restitue vel reponere statim sine morâ, in locis, è quibus abstulisti. Hinc S. Pachomius præscripsit languenti, vt postquam vsus fuerit palliolo, vel alius vtensilibus, tempore languoris, à Præposito datus, cum sanus fuerit, reportet sine morâ vllâ.

131. *Vndecimò.* Valdè grata est & illa Deo paupertas, dum quis ex amore eius abstinet à medicinis pretiosis, & frequentibus, & profus omnibus, nisi graui morbo ad eò prostratus, vt pedibus non possit subsistere, & diu decubitus putetur. Qui ergo dolores iliacos & transeuntes quasdam indispositiones, patientie, & victus moderatione tantum curat, verè paupertatis amatorem se ostendit.

132. *Duodecimò.* P. Balthasar Alvarez solèbat dicere: *Nemo*

Nemo sibi de sensus illustrationibus & spiritualibus consolationibus blandiatur, nisi hilari vultu bolū paupertatis Evangelica deglutiat. Tunc autem deprehendet, an illam amet, si eius etiam comites diligit, famem, sitim, frigus & contemptum. Qui enim in vestibus quarrit honorem ne vilis habeatur, non diligit paupertatem: qui, dum sitit, non potest sitim aliquamdiu tolerare, is non studet pauperari: qui nihil vult sibi deesse, & tamen vult Religiosus haberi, decipitur.

CAPVT SEPTIMVM.

De Castitate & Honestate.

BEnè monet Abbas Charemon apud Cassianum, *Ut tanto erga acquisitionem Castimonie desiderio, atque amore flammemur, quanto quis peccatarum cupidissimus appetitor, vel qui summā honorum ambitione distenditur, vel qui intolerabili pulchrae mulieris amore raptatur.* Ideo quæ castimoniam labefactare possunt, aut eius maculandæ periculum accerere, omni studio conatuque vitanda sunt, præsertim Societatis hominibus, quibus S. Ignatius non tam multis verbis, uti paupertatis & obedientiæ vota, commendauit Castitatem, sed his solis, *ut enitentur Angelicam puritatem imitari & corporis & mentis munditiā.* Idem dicendum est de honestate exteriori sensuum, & membrorum corporis nostri, procedente ex internâ animi castimoniâ, & puritate: quam Diuina Maiestas tanti facit, ut inter virtutes, ob quas Beatissima Virgo fuit exaltata super omnes Angelicorum Spirituum Choros in caelo, primo loco numerata sit à Christo, *Honestas illius.* Vti Christus Dominus reuelauit S. Brigittæ. Delectatur enim Sponsus cælestis, qui inter lilia pascitur, animo & corpore puro. Ideo Christus Dominus B. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, inter 9. gratias, quas promissit Religiosis, si in iis seruarentur 9. Regulæ; quinta Regula à Christo præscripta hæc fuit: *Si oculus Religiosorum odio prosequatur eorum contrarium; id est, quamlibet rem minimam, qua posset maculare candorem puritatis, Deus meus faciet eos oculo interno videre, gustare, & penetrare suam excellentiam, & bonitatem, & amorem, sicut facit Sanctis; & faciet participes suorum secretorum, sinendo illos requiescere super pectus suum, sicut contigit puro Ioanni.* Quoniam verò vitium impuritatis periculosus est ferè omnibus aliis, idèd Christi seruum

Primò, decet ab eo esse remotissimum: quò enim hostis potens abest longius, eò viuitor securus. Idèd cum venialia peccata castitati contraria faciliè aduocent mortalia, da operam, vt nunquam etiam venialiter pecces contra castitatis virtutem & votum. Quod faciliè cum diuino auxilio, tuorumque sensuum & cogitationum curâ diligenti assequeris. Vti præter multos alios Sanctos affecta est Teresia, quæ totâ vitâ suâ ne venialiter quidè peccauit contra Ca-

stitate, vt scribit Didacus Yepesius in eius vitâ. Atque ita omnes impuras cogitationes repellere, quàm diligentissimè, postquam eas inuasisse te senseris. Oculorum quoque eam custodiam habeas, ne curioso aspectu, vllam des impuris cogitationibus occasionem.

Secundò. Quoniam dæmon videns se non posse vincere castum cor clarè sædis, solet palliatæ specie boni obiectis, affectum humanum inficere, cauenda erunt hæc, quæ, si rem benè examinaueris, agnosces ex sensuali & non viquequaque puro affectu proficisci. Formâ præstantes adolescentes ad oblectationem oculorum ne aspicias, nisi tunc, quando aliter fieri non potest, aut non deceret: cum iisdem non magis, ac frequentius agas, quàm cum aliis, & dum agendum est necessariò, ita vt declinari nequeant, affectu intus frænato eos ad eas, relectatâ eâ aueritate & velocitate affectus, quæ ad conuersationem cum talibus impellere solet sui impotentes. Talium pedes, & omnium denique puerorum, ac adolescentium, & faminarum, et si tecti sint, ne aspicias. Si Sacerdos sis, maximè initio Sacerdotij, non magis ad talium (idem dico de fæminis, præsertim iunioribus) Confessiones excipiendas, quàm rusticorum, eas. Deus bone, quot in hac parte dæmonis illecebræ pullulant, nitorem animi, curioso rerum fædarum audiendarum desiderio maculantes!

Tertiò. Nunquam, quantum fieri potest, etiam in necessitate, tangas immediatè eas corporis partes, quas pudor regit. Ne in eo, inquit Abbas Charemon apud Cassianum, *tale aliquid inuenitabile ille oculus deprehendat, quod ab humanis aspectibus velit esse celatum.*

Quartò. Adeò verecundus sis, vt quantum fieri potest, ad satisfaciendum naturæ necessitatibus, vel vno etiam à longè vidente, non vadas. Sanè Cicero lumine naturæ id vidit. Nam monuit ea quæ natura.

Scio hanc rem adèd placere Deo, vt eam manifesto miraculo comprobarit, eoquæ non vulgari. Sed quia viuitor is, cuius hanc verecundiam Deus commendauit, silentio premendum est. Hac verecundiâ plenus S. Iacobus, vt obseruauit Theodoretus, tanquam testis oculatus; cum ex flauâ bili egrotaret, quæ deorsum ferebatur, & mordebat, & comprimebat intestina, & naturam vim inferret, vt iret ad excernendum; pudor autem eius, quæ aderat multitudinis, cogebat eum manere in eodem statu, & habitu vsque ad vesperam. Quo tempore ille Vir diuinus, cum ne ij quidem abscessissent, vitus est à naturâ, sed persistit tolerans, donec accedens nox profunda cœgit omnes domum recedere. Neque enim aliis hominibus, inquit idem Theodoretus, qui sunt ingenuè vtrunque educati, externis presentibus, est faciliè excrementa egerere, nedum viro in summâ Philosophiâ exercitato.

Quintò. In secretissimis etiam locis, sit tibi, vt etiam

136.

137.

138.

139.

relig. hist. cap. 24.

140.